

Књига 2

Едиција Викторија доноси књиге о борби за победу

ЛАВ БЕЗИМЕНСКИ

СМРТ
АДОЛФА ХИТЛЕРА

*До сада непозната документација
из совјетских архива*

Магелан Прес
Београд
2013.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР

9

СМРТ АДОЛФА ХИТЛЕРА

13

ПРИЛОГ

I. ПРОТОКОЛ О ПРОНАЛАЖЕЊУ ТЕЛА ПОРОДИЦЕ ГЕБЕЛС

133

II. ОБДУКЦИОНИ НАЛАЗИ

142

Илустрације

Стране 22 и 23

Др Фауст Шкаравски, председавајући Обдукционе комисије
Генерал-пуковник Иван Клименко, командант Јединице за
потрагу

Место на коме је Хитлер спаљен (x) и сахрањен (xx), пред
излазом из бункера (xxx)

Стране 38 и 39

Војници Дерјабин и Цибочкин током ископавања лешева
Хитлера и Еве Браун

Дијаграм места на коме је покопан Хитлер

Објашњење уз дијаграм

Кутија у којој се налазио Хитлеров леш

Кутија са лешом Еве Браун

Стране 54 и 55

Приказ Хитлерових зуба, који је 11. маја 1945. године
нацртала супруга др Хаузермана

Протеза Еве Браун

Део Хитлерових горњих зуба (од позади)

Део Хитлерових горњих зуба (од позади)

Хитлерови доњи зуби (спреда)

Хитлерови доњи зуби (од позади)

Обдукциона комисија и леш генерала Кребса

Обдукциона комисија и Гебелсов леш

Стране 70 и 71

Леш Гебелса

Извештај са Хитлерове обдукације (прва страна)

Извештај са Хитлерове обдукације (последња страна)

Лешеве Гебелсове деце и генерала Кребса у Плецензеу

Лешеве Гебелса, његове супруге и двоје од њихове деце

Стране 86 и 87

Хелга Гебелс после аутопсије у Берлин-Буху

Леш пса по имену Блонди

ПРЕДГОВОР

Лав Безименски, у својој књизи СМРТ АДОЛФА ХИТЛЕРА, доноси многобројне податаке који се односе на околност настанка смрти једног од највећих злочинаца у светској историји, али истовремено отвара и бројна питања која до дана данашњег нису у потпуности разјашњена и изазивају знатижељу, пре свега код особа жељних сензације, али и код других, чији је животни мото ИСТИНА, па каква год она била.

Истина о смрти Хитлера може бити садржана у тексту, чији су делови објављени у овој књизи, а који је за Шпигл написао Ерих Куби, један од првих немачких истраживача који се бавио околностима настанка и узроком смрти нацистичког вође, у коме, поред осталог, наводи: „Фиреровој свити је било у интересу да идол Трећег рајха живот оконча храбро, убивши се из пиштоља”. У истом тексту, Куби наводи: „Совјетској страни је у истој мери одговарало да се Хитлер отрује, као кукавица. Обе стране имале су разлога да крију истину.”

У бројним текстовима који су објављени поводом смрти Хитлера, или се изричито тврди да су пронађени посмртни остаци припадали Хитлеру и Еви Браун, или се са више или мање аргумената тврди да је он побегао и остатак живота провео у Аргентини.

Подједнако, и за читаоце којима је блиска тврдња да су се Адолф Хитлер и Ева Браун убили у бункеру, као и за оне који верују у теорију да је Хитлер побегао, књига ће бити нови изазов, јер обилује документима које су до сада могли да прочитају само одабрани људи.

Књига није лака за читање и не може се читати на уобичајени начин. На веома малом броју страна, изнети су бројни, јавности недовољно познати или потпуно непознати подаци, који у себи имају историјску, правну, медицинску, етичку, војну, безбедносну, али и неку другу истину и поруку, па су као такви подложни процени, оцени и провери од стране заинтересованих особа.

Због тога, изнета сведочења, наведена медицинска и друга интересантна и значајна документација захтевају детаљну анализу, веома често уз помоћ стручне литературе, упоређивање изнетих података, што подразумева читање појединих делова књиге више пута, али и упознавање са другим садржајима који објашњавају Хитлерову смрт.

Читањем, а посебно анализирањем делова књиге, који се односе на околност настанка смрти, проналаске мртвих тела, обдукционе записнике и идентификацију лешева, осећа се потреба вршења судскомедицинске експертизе од стране форензичара, чији би налаз и мишљење захтевали објашњење дато на више десетина густо куцаних страна. Већи број изнетих података у књизи нема јасан и прихватљив, пре свега, стручни одговор и образложење. Можда на постојећа питања и дилеме има адекватних одговора у документацији, која је похрањена и чува се у посебним деловима државних архива, под надзором поверљивих лица.

Посебну вредност, значај и тежину изнетим подацима, даје и сам писац књиге. Не сме се изгубити из вида то да је Лав Безименски ступио у Совјетске оружане снаге на почетку рата и да је активно учествовао у ратним сукобима, прво као редов, а затим и као официр у Стаљинграду, Курску и Берлину. У наведеним градовима,

вођени су жестоки окршаји сукобљених страна. Ове сукобе војни стручњаци сврставају у групу највећих, најважнијих и пресудних битака у Другом светском рату. Одлично познавање немачког језика било му је препорука да буде преводилац на суђењу генералу Паулусу, немачком фелдмаршалу, који се после битке код Стаљинграда предао Русима. У време Битке за Берлин, био је припадник штаба маршала Жукова, кога сматрају најзаслужнијим командантом за освајање и пад Берлина. Русија, у то време СССР, као држава је запленила, поред осталог, и највећи део архиве са подацима о последњим данима Трећег рајха. Може се само претпоставити, мада се из садржаја књиге то не види, колико је и шта све Безименски знао о ратним дејствима и паду Берлина, али треба разумети и оправдати његову уздржаност, пре свега професионалним разлозима.

Историјски гледано, Хитлерова смрт, политички и животно, била је чињеница којом се стварао нови свет и завршавало једно страшно раздобље. Сада, након временске и историјске дистанце, можемо анализирати стварне чињенице, политичке тренутке и могући развој догађаја. Било како било, и да је истина другачија од оне у коју смо годинама веровали, Хитлер ће свакако остати упамћен као најмрачнија историјска личност.

Београд, 28.05.2013.

Проф. др Зоран Станковић

СМРТ
АДОЛФА ХИТЛЕРА

1

Иако је од завршетка Другог светског рата прошло већ скоро четврт века, неке од његових загонетки нису разрешене ни до данашњих дана. Рат - било који рат – поставља многобројна, мање или више, значајна питања. Ми ћемо се овде бавити Другим светским ратом, и то превасходно околностима под којима се рат завршио, тј. загонетком која се појавила у данима који су претходили окончању самих борби. С обзиром на то да се ради о смрти искључиво једног човека, могло би да се учини да она није вредна неког посебног труда. Човек би могао да се запита и због чега је уопште потребно толики значај придавати једном појединцу, поред толиких милиона непознатих војника и цивила који су, махом без сопствене кривице, у рату изгубили живот.

Цена коју су Немци платили за своју нацистичку авантуру сама је по себи огромна. Званичне статистике Западне Немачке говоре о 4.192.000 погинулих, док процене Американаца иду чак и до девет милиона. За-снимајући своје податке на немачкој документацији која је пала у руке руске армије, совјетски историчари долазе до истог броја (који не укључује цивилне жртве): девет милиона мртвих. Без обзира на то да ли су овакве процене тачне, ми ћемо се у овом тексту бавити искључиво смрћу једног човека. Тај човек, Адолф Хитлер, проузроковао је нестанак милиона.

Многи озбиљни аутори књига о Другом светском рату, као и многи неодговорни аутори сензационалистичких

чланака који су објављивани у илустрованим часописима, посветили су значајну пажњу последњим данима и сатима живота ратног злочинца број један. Уместо да их расветле, само су у целу причу унели додатну забуну.

При крају своје књиге која се бави Трећим рајхом и већ спада међу класична дела из ове области, Вилијам Ширер наводи:

„Кости никада нису пронађене, што је по завршетку рата довело до спекулација о могућности да је Хитлер можда ипак преживео. Међутим, сведочења оних које су одвојено испитивали британски и амерички обавештајци не остављају много простора за нагађање. Кемпка је пружио уверљиво објашњење због чега сагореле кости никада нису пронађене. Остатке је, како је саопштио онима који су водили испитивање, разнела непрестана руска артиљеријска паљба.”¹

У својој обимној биографији Адолфа Хитлера, Енглез Алан Булок пише:

„Никада се није сазнало шта се десило са пепелом који је преостао од два тела која су спаљена и остављена у башти Канцеларијата. Постоји могућност да су тела ипак на неки начин уклоњена, јер није уобичајено да ватра на отвореном уништи људске остатке до те мере да од њих не остане ни трага, а Руси, пошто су ушли у башту, нису у њој затекли ништа. Професор Тревор-Ропер, који је 1945. године предузео обимну истрагу о околностима које су пратиле Хитлерову смрт, нагиње ка мишљењу да је пепео сакупљен у кутију и предат Артуру Аксману, вођи Хитлерјугенда. За ово постоје незнатни

1 Вилијам Ширер, *Успон и пад Трећег рајха*, Њујорк, 1959, стр. 1134.

докази и, како Тревор-Ропер наводи (у уводу у своје друго издање, на странама xxxii-xxxiv), предаја светих остатака млађим нараштајима представљала би сасвим логичан поступак. Објашњење које је најједноставније, могло би да се покаже и као најтачније. Није познато колико су Руси били темељни у својој потрази, тако да је могуће да су остаци Хитлера и његове супруге помешани са осталим телима која су пронађена на лицу места, нарочито с обзиром на чињеницу да је башта непрестано гранатирана, све док Руси, 2. маја, нису освојили Канцеларијат.

Ово питање било би безначајно да немогућност да се пронађу остаци није изазвала сумњу у саму Хитлерову смрт. Тачно је, наравно, и то да крајњи, непобитни докази, у виду Хитлеровог мртвог тела, никада нису пронађени.”²

Који би истраживач или новинар, међутим, у овом веку, у коме се све документује, дозволио да се прича заврши, а да се не пронађе и последњи делић непобитних доказа? Немачки новинар Ерих Куби отишао је у Москву да тамо потражи Фирерове остатке, мислећи да они, мумифицирани, леже у оловном ковчегу или плутају у алкохолу. Тешио се минималном надом: „Московски млинови, као што знамо, споро мељу. Једног дана ћемо сасвим сигурно моћи од речи до речи да прочитамо извештај са аутопсије и сазнамо где су на крају завршили лешеви Хитлера и његове жене.”³

Сада покрећемо то московско млинско камење.

2 Алан Булок, *Хитлер: студија тираније*, преправљено издање, Лондон, 1962, стр. 800.

3 Ерих Куби, *Руси у Берлину*, Минхен, 1965, стр. 303.

2

Према Јеванђељу из двадесетог века, у почетку не беше Реч већ документ. Самим тим, нашу причу започињемо званичним протоколом који су у мају 1945. године у Берлину саставили и потписали један официр и три војника Црвене армије.

ИЗВЕШТАЈ

Берлин, теренски штаб
5. мај 1945.

Поручник гарде Панасов, Алексеј Александрович и редови Чураков, Иван Димитријевич, Олејник, Јевгениј Степанович и Серук, Иља Јефремович, у граду Берлину, на поседу Хитлеровог Канцеларијата, поред места на коме су пронађени лешеве Гебелса и његове супруге и недалеко од Хитлеровог приватног⁴ бункера, пронашли су и преузели два леша (леш жене и леш мушкарца).

Лешеве је у великој мери уништила ватра и није их могуће идентификовати без додатних информација.

Лешеве се налазе у Одељењу контраобавештајне службе СМЕРШ⁵ Седамдесет деветог пешадијског корпуса.

4 Дописано руком.

5 СМЕРШ – скраћеница за Контраобавештајну службу Совјетског савеза у време рата („Смрт шпијунима!“)

Командант вода, Одељење контраобавештајне службе
СМЕРШ, 79. ПК.

Поручник гарде
потпис (Панасов)

Редов, Одељење контраобавештајне службе СМЕРШ,
79. ПК.
потпис (Чураков)

Редов, Одељење контраобавештајне службе СМЕРШ,
79. ПК.
потпис (Олејник)

Редов, Одељење контраобавештајне службе СМЕРШ,
79. ПК.
потпис (Серук)

Било је потребно да прођу скоро четири године гранатирања и борби на хиљаду километара дугим фронтима да Иван Чураков рапортира о овом открићу и да поручник Алексеј Панасов са својим војницима састави овај документ. Правда скоро увек побеђује, али никада по аутоматизму. Војник Иван – а касније ћемо видети да је он био тај који је први открио тела - у то време није знао чије је лешеве заправо пронашао, као што ни поручник Панасов није знао да ће његов извештај постати део историје Другог светског рата.

Баш из ових разлога, потребно је описати околности које су Ивана Чуракова довеле у Берлин.

3

Опсада и освајање Берлина представљали су логичан завршетак операције коју је СТАВКА (Генералштаб Руске армије) припремила и започела у пролеће 1945. године. У то време, Адолф Хитлер се још увек надао да совјетске трупе неће кренути на Берлин. У марту те године, он је свом главнокомандујућем, генералу (*генералоберсту*) Хајнцу Гудеријану, рекао да „Руси неће бити онако глупи као што смо то били ми када смо дозволили да нас изазове близина Москве и покушали да по сваку цену заузмемо главни град. Ти си, Гудеријане, био тај који је желео да на челу своје армије први уђе у Москву! Ти би требало најбоље да знаш како се то завршило!“⁶

Гудеријан је заиста врло добро знао како је та офанзива прошла. Оно што је започето у Москви, завршило се у Берлину. Хитлер је, у ствари, покушавао да убеди и себе и оне у свом окружењу да ће Црвена армија поштедети разарања главни град Немачке. Оваква „самотерапија“ није била потребна само Хитлеру већ и његовим војним саветницима. Генерали А. Филипи и Р. Хајм касније су потврдили да је немачка контраобавештајна служба још половином марта сазнала за неслагања која су постојала у совјетској Врховној команди у вези са започињањем операција: говорило се да је маршал Зуков био за то да

6 Овог цитата нема у Гудеријановим мемоарима – ниједан генерал не воли да се присећа својих промашаја. Хитлерове речи, међутим, запамтила је особа која је присуствовала разговору и о којој ће касније бити више речи.

се Берлин нападне директно, док је Стаљин више био за напад на Праг.⁷

Када сам о овоме питао маршала Чујкова, он је праснуо у смех: „Ма какви! У овом случају, као и у другим, Немци нису знали које су наше намере. У то време, Операција Берлин није била само планирана, већ је била и организована до најситнијих детаља...“

Битка за Берлин се већ извесно време брижљиво припремала. Почетком фебруара, трупе Првог белоруског фронта већ су биле стигле до реке Одре у околини Кистрина. У различитим мемоарима, наилазимо на мишљења да су совјетске трупе, уз велику одлучност, још тада могле изненадном акцијом да освоје Берлин.⁸ Јуков, који је у то време био главнокомандујући Првог белоруског фронта, каже: „Прецењивање способности сопствене војске једнако је опасно као и потцењивање непријатељских снага...“ Сходно томе, дао је себи два месеца да се припреми за финалну битку.

Сви совјетски официри и војници, који су се током тих узбудљивих дана борили у Првом белоруском или Првом украјинском фронту, знали су колико је битка за Берлин била важна. Исто се може рећи и за војнике немачке Девете армије и Треће оклопне дивизије. Тога, чини се, није био свестан једино г. Корнелијус Рајан, аутор америчког бестселера под насловом *Последња битка*. Он

7 Кампања против совјетске Русије, Штутгарт, 1962, стр. 284.

8 Совјетски генерали и историчари урадили су обимну анализу сличне тезе, коју је пре неколико година поставио маршал В. И. Чујков, који је сматрао да је до марша на Берлин могло да дође још у јануару 1945. године. Међутим, сви се слажу да совјетске трупе у то време нису имале стварне шансе за успешан напад на Берлин, па Врховна команда, самим тим, такве предлоге није ни узела у обзир.

се у писању управљао старим новинарским правилом по коме нико не би био изненађен ако би репортер објавио да је човека ујео пас, али да би истом репортеру прича о томе да је човек ујео пса могла да донесе много новца. Г. Рајан је, без сумње, сматрао да неће изазвати ничије изненађење ако опише битку за Берлин, али да би могао да изазове велико интересовање када би се испоставило да битке заправо није ни било. Његову верзију подржавају сви којима је у интересу указивање на то да стратешке вештине совјетских војсковођа нису биле нимало посебне, у поређењу са успесима оних који су Берлин бранили, или са стратешким вештинама америчких генерала за које би освајање последње тврђаве умирућег немачког Рајха представљало веома лак задатак.⁹

Битка за Берлин била је једна од највећих битака у историји ратовања. У њој су учествовала три совјетска фронта и две немачке армије. Звуци борбе од 16. априла до 2. маја нису престајали, чак ни на један дан. Немачке оружане снаге нису пристајале на капитулацију, иако су на тај начин могле да спасу неколико стотина хиљада немачких живота. Али шта су стотине хиљада људи могле да значе Хитлеру, који је изазвао смрт милиона?

9 Овај бесмислен став нас подсећа на руску пословицу: „Када се битка заврши, нема смисла даље дизати песнице!” Најближи Рузвелтов саветник Хари Хопкинс је у то време отворено признао: „Да смо могли, Берлин бисмо освојили ми.“

4

Изјава да се совјетска армија борила за Берлин само зато што је у њему био Адолф Хитлер, представља бесмислено претеривање. Она је имала другачије и важније циљеве, што би могло да објасни чињеницу да су се совјетска историјска дела до сада веома мало бавила Хитлеровим крајем.

Било је, међутим, сасвим природно да се, током напада на Берлин, постави и питање где би ратни злочинац број један могао да буде. Ситуација тада није била тако јасна као што је то случај сада, када се гледа уназад. У Москви се није веровало новостима које је објављивала званична нацистичка штампа. У време офанзиве, Војна команда Совјетског савеза није имала прецизне информације о томе где се Хитлер налази. Непоуздани докази о његовом боравку у главном граду Рајха појавили су се тек негде око 20. априла. Извештаји у нацистичкој штампи потврдили су вести о прослави Хитлеровог педесет шестог рођендана – када је он последњи пут изашао из свог бункера – али није било доказа о томе да ће он у Берлину и остати.

Историчари су сада у много бољем положају него што су то били тадашњи очевици, јер знају шта се, на обе стране, догађало иза сцене. Официри Првог белоруског фронта који су били задужени за потрагу за тадашњим највећим ратним злочинцем нису имали никакве информације о томе шта се у то време догађало у Фиреровом бункеру. Историчари, са друге стране, могу да консултују своје изворе. Један од њих јесте, до сада необјављен, али вредан извештај СС-штурмбанфирера Ота Гиншеа. Овај активни

члан СС-а, један од официра *Liebstandarte Adolf Hitler*, Фиреров телохранитељ и лични ађутант од 1943. до 1944. године, по својој природи није био писац мемоара. Гинше је, међутим, провео извесно време у совјетском заробљеништву, где му је саветовано да напише књигу, или – да се прецизније изразимо – да је издиктира у перо онима који су га испитивали. Његове изјаве су се истог тренутка преводиле и уносиле у документацију. Још један добро информисани сведок, СС-штурмбанфирер Хајнц Линге, Хитлеров послани од 1935. до 1945. године, замољен је да употпуни Гиншеову причу. Ево шта је он рекао:¹⁰

„Двадесет првог априла Хитлер је устао око девет и тридесет. Обавестили су га да је Берлин изложен руској артиљеријској паљби. Бургдорф¹¹ и остали ађутанти су га чекали у предворју. Хитлер се по правилу увек бријао сам. Чак ни свом личном берберину Аугусту Воленхаупту није дозвољавао да га брије; говорио је да не може да поднесе да му се неко коме је у руци бритва врзма око врата.

Хитлера су у предворју чекали Бургдорф, Шауб¹², Белоу¹³ и Гинше.

’Шта се догађа? Одакле долази паљба?’ питао је. Бургдорф га је известио да је центар Берлина изложен тешкој артиљеријској паљби руске батерије која је била позиционирана недалеко од Цосена. Хитлер је пребледео. ’Зар су Руси толико близу?’ ”

10 Преведено са руског језика.

11 Генерал Вилхелм Бургдорф, Хитлеров главни ађутант, командант војног кадра.

12 Јулијус Шауб, Хитлеров лични ађутант.

13 Пуковник Николаус фон Белоу, ваздухопловни ађутант.

Рано ујутру, 22. априла, руска артиљеријска ватра се појачала... Руске гранате често су падале на Тиргартен, понекад чак и у баште које су у улици Вилхелмштрасе окруживале зграде министарстава. Бука коју су правиле тог јутра пробудила је Хитлера у девет часова.

Чим се обукао, Хитлер је позвао Лингеа и узбуђено упитао: „О ком калибру се ради?“ Како би га умирио, Линге је одговорио да ватру отварају противваздушна одбрана из Тиргартена и изоловани руски топови далеког домета. Пошто је доручковао у радној соби, Хитлер се вратио у спаваћу собу, где му је Морел¹⁴ дао уобичајену инјекцију за јачање крепкости.

Војни састанак сазван је за дванаест сати. Око подне су се у Хитлеровом бункеру окупили: Дениц,¹⁵ Кејтел,¹⁶ Јодл,¹⁷ Кребс,¹⁸ Бургадорф, Винтер,¹⁹ Кристијан,²⁰ Вос, Фегелајн,²¹ Борман,²² Хевел,²³ Лоренц,²⁴ Белоу, Гин-

14 Теодор Морел, Хитлеров приватни лекар.

15 Ово мора да је грешка. Дениц је рано тог јутра напустио Берлин. За свог заменика именовао је вицеадмирала Ханса-Ериха Воса.

16 Вилхелм Кајтел, фелдмаршал, командант Високе команде оружаних снага.

17 Алфред Јодл, генералоберст, командант операција оружаних снага.

18 Ханс Кребс, пешадијски генерал, вршилац дужности начелника Генералштаба.

19 Аугуст Винтер, генерал брдских јединица, Јодлов заменик.

20 Екхард Кристијан, генерал-мајор, командант ваздухопловних операција.

21 Херман Фегелајн, *СС-группенфирер*, генерал оружаних снага СС-а, Химлеров официр за везу.

22 Мартин Борман, вођа Рајха.

23 Валтер Хевел, амбасадор, представник Министарства спољних послова Рајха у Хитлеровом штабу.

24 Хајнц Лоренц, представник Немачког новинског бироа (ДНБ).

ше, Јоханмајер,²⁵ Џон фон Фрејенд²⁶ и фон Фрајтаг-Лорингховен.²⁷

Био је то најкраћи војни састанак који је одржан током читавог рата. Многима су лица била згрчена. Исто питање се постављало изнова и изнова, пригушеним гласовима: „Зашто Фирер не доноси одлуку да напусти Берлин?“

Хитлер је дошао из правца својих приватних просторија, леђа још повијенијих него иначе. Лаконски је поздравио присутне и сео. Кребс је кренуо да рецитије. Рекао је да се стаје у немачким трупима које бране Берлин драстично погоршава. Руски тенкови успели су да се пробију са југа преко Цосена и да приђу ободима Берлина. У предграђима на истоку и северу одвијале су се жестоке борбе. Немачке трупе позициониране на Одри јужно од Шћећина биле су опкољене, без икакве могућности да се одбране. Руски тенкови пробили су се кроз отвор на линији фронта и зашли дубоко у немачке одбрамбене положаје.

Хитлер је устао и пружио се преко стола. Дрхтавим рукама показивао је нешто на мапи. А онда се изненада усправио и бацио шарене бојице на сто. Дубоко је удахнуо, лице му се зацрвенело, а очи широко отвориле. За корак се удаљио од стола и напуклим гласом викнуо: „Ово је крај! Под оваквим условима ничим више не могу да командујем! Рат је изгубљен! Али варате се, господо, ако мислите да ћу да напустим Берлин! Радије бих себи просвирао метак кроз главу!“

25 Вили Јоханмејер, мајор, Хитлеров војни ађутант.

26 Ернст Џон фон Фрејенд, мајор, војни ађутант генерала Јодла.

27 Бернд Фрајхер Фрејтаг фон Лорингховен, ађутант начелника штаба.

Сви су га ужаснуто гледали. Једва да је померио руку. „Захваљујем вам се, господо!“ А потом је напустио просторију.

Присутни су се укочили. Да ли је то био крај? Гинше је кренуо за Хитлером. Из конференцијске сале чули су се гласови који су дозивали: „Али, мој Фиреру..“

„Молим Вас, мој Фиреру..“ Гинше је стигао Хитлера код врата радне собе. Овај се зауставио и урликнуо: „Дај ми Гебелса на телефон!“

Гебелс је у то време живео у противавионском бункеру у својој вили у улици Херман-Геринг. Док су Хитлер и Гебелс разговарали телефоном, остали су се, у стању потпуне конфузије и панике, пробили у предсобље. Борман и Кајтел су притрчали Гиншеу: „Где је Фирер? Шта је још рекао?“ Гинше им је одговорио да Хитлер тренутно разговара телефоном са Гебелсом. Сви су говорили у исти глас и једни другима упадали у реч. Кајтел је у узбуђењу махао рукама док је Борман деловао као да је потпуно изван себе, непрестано понављајући: „То није могуће, немогуће је да Фирер заиста намерава да се убије!“ Кајтел је викнуо: „Морамо у томе да га спречимо!“ Завладао је неописив хаос. Неки су себи насули бренди из флаше која је стајала на столу.

Око пола један у предсобље је ушао Гебелс, храмљући и видно узнемирен: „Где је Фирер?“ Одмах је спроведен у Хитлерову радну собу. Састанак Хитлера и Гебелса трајао је приближно десет минута. Када је Гебелс изашао, притрчали су му Борман, Кејтел, Дениц²⁸ и Јодл: „Шта је Фирер рекао?“ Окружили су га, и Гебелс им је саопштио да Хитлер сматра да је ситуација безнадежна, да не види никакве даље могућности и да је рат изгубљен. Да је потпуно сломљен и да га још никада није видео у таквом

28 Овде, а и у тексту који следи, вицеадмирал Вос је грешком представљен као фон Дениц.

стању. Гебелс је испричао и то како је био шокиран када му је Хитлер у телефонском разговору рекао да са супругом и децом одмах пређе у главни бункер, јер наступа крај.

Борман је био толико узнемирен да није могао да стоји у месту. Наизменично се обраћао Гебелсу, Деницу, Кајтелу, па опет Деницу, саосећајним тоном понављајући да морају по сваку цену да убеду Хитлера да напусти Берлин. У пола гласа, Гебелс је питао Кајтела:

„Фелдмаршале, зар заиста не видите никакву могућност да зауставимо напад Руса?“

Напад Руса заиста није било могуће зауставити. Они су у Берлин дошли да би сасвим уништили Трећи рајх. Питао сам Василија Ивановича Козакова, који је командовао артиљеријом, о руским артиљерцима који су 21. и 22. августа изузетно импресионирали Хитлера. Козаков, који је командовао артиљеријским јединицама Првог белоруског фронта у априлу 1945. године, потврдио је да се радило о топовима дугог домета из којих је гађао Артиљеријски корпус под командом генерала Ликачева. Тај Корпус је дошао из Лењинграда да пружи подршку артиљеријским јединицама Првог белоруског фронта. Као што видимо, чак и градови умеју да се свете.

5

У свом раду, историчари имају и друге погодности: сада имају приступ великом броју аутентичних сведочења која им пружају увид у начин размишљања и политичку психу ратног злочинца број један. Међу њима је и потпуно поуздана документација са војних састанака, као и мање поуздани – самим тим што их је сачинио Борман – записници са „разговора који су се обављали за столом“, који такође много тога откривају. Ту су и белешке преводиоца Пола Шмита. Ја ћу овом списку додати и један документ за који се до сада није знало. У питању су стенографске белешке са једног од низа војних састанака, сачињене 27. октобра 1943. године, које носе изненађујући наслов: „Како успешно завршити рат?“

Да ли је Хитлер заиста имао формулу која би данас била на великој цени међу свима онима који не знају како да успешно окончају ратове у које су се упетљали? Које је било Хитлерово решење?

„Главно је наставити са немилосрдним борбама и намети непријатељу највећу могућу штету, без појаве малодушности, са пажњом константно усмереном на слабости које треба моментално искористити, никада не дозвољавајући помисао на капитулацију или такозвани споразум, уколико он не доноси какву предност...“

Или:

„Док год једна страна чека у заседи, као мачка, и користи сваки тренутак да се избори са изненадним ударцима - ништа није изгубљено, нових прилика ће увек

бити. Друга страна ће кад-тад показати извесне слабости. Важно је бити спреман да се оне искористе..“

То је, дакле, био рецепт помоћу кога је Хитлер намеравао да добије рат. Постојао је, међутим, још један. Фирер је имао обичај да каже: „Ко може са сигурношћу да тврди да међу савезницима једног дана неће експлодирати бомба, да постојеће тензије у неком тренутку неће разнети овај малтер који их тренутно повезује.“

Или:

„Распад макар и само једног унутрашњег дела код непријатеља може да доведе до тога да се распадне читав супротни фронт.“

Доказ да пудинг постоји јесте тај што га неко једе, па је тако и април 1945. године потврдио истински значај мудрог размишљања немачког врховног ратника.

У пролеће 1945. године, Адолф Хитлер, Вилхелм Кајтел и Хајнц Гудеријан мора да су схватили да узалуд чекају на појаву слабости у руској армији. Од мачке, немачке војне снаге претвориле су се у миша ухваћеног у мишоловку.

Но, да ли би им можда онај други рецепт помогао на путу ка победи?

Не тврдим да својим читаоцима могу да предочим сваки детаљ о томе којим интензитетом и којим све каналима је покушавано постизање споразума између Хитлерове Немачке и англосаксонских западних сила. Ову тему обрађује велики број публикација, међу којима су и мемоари Химлеровог шефа Контраобавештајне службе Валтера Шеленгерга, као и мемоари његовог личног лекара, доктора Феликса Керстена. Обиман и разноврстан материјал, како чињеничне, тако и аналитичке природе, нуде и дела Герхарда Ритера, Андреаса Хилгрубера, Ханса Ротфелса, Хајнца Хенеа и других. Намеће се закључак

да је идеја о антисовјетској завери сазрела у веома разноврсним круговима.

Ову идеју снажно су заступали представници војне опозиције, нарочито оног крила које је одржавало директне контакте са Американцима и Енглезима. Идеју о завери једнако је снажно заговарао и изванредан број високо позиционираних вођа СС-а, а нарочито шеф Канцеларије VI Безбедносне полиције Рајха, генерал СС-а Валтер Шеленберг, који, међутим, није деловао самостално, већ уз допуштење СС рајхсфирера Хајнриха Химлера. Министар спољних послова Јоаким фон Рибентроп, који је током претходних година био задужен за унапређење сарадње између Британије и Немачке, такође је заговарао овакве покушаје.

Сви су они били мотивисани веома различитим идејама, али су се у једноме слагали: покушаће да доведу до расцепа у уједињеном антихитлеровском фронту уз помоћ антикомунизма.

Колико сам упућен, нико се до сада није појединачно бавио проучавањем тога шта је о овим пројектима мислио сам Хитлер, али може се претпоставити да против преговора са западним савезницима није имао апсолутно ништа. Како се крај рата приближавао, Хитлерово одушевљење идејом да разбије уједињени наступ својих противника постајало је све веће. Сведочења његовог некадашњег ађутанта Ота Гиншеа то потврђују.

У својим белешкама, Гинше помиње реченицу коју је Хитлер изговорио у новембру 1937. године, после разговора са британским секретаром за спољне послове Халифаксом. По Гиншеовом сећању, Хитлер је био одушевљен састанком који је одржан у Оберсалцбергу.

Са великом дозом самозадовољства, Хитлер је касније прокоментарисао:

„Увек сам говорио да ће Енглези на крају лећи са мношћом под исти јорган; они у политици следе исте смернице које следим и ја, то јест превасходну потребу да се уништи бољшевизам.“

При крају рата, 1944. године, Хитлер се поигравао идејом да поново оживи ову област заједничког интересовања. У совјетским документима о испитивању Гиншеа, можемо да прочитамо следеће:

„Кад год је Хитлер говорио о све већим тензијама у односима између западних сила и совјетске Русије, наглашавао је да се ради само о томе да треба сачекати право време. У то време, у септембру 1944. године, Хитлер је био убеђен да би Англо-Американци били вољни да са Немачком засебно потпишу примирје, с тим што би претходно тражили његову оставку. Хитлерову оставку, Енглези су заиста и затражили током преговора са представницима немачког Министарства спољних послова у Стокхолму... Чим је чуо за предуслов који су поставили Енглези, Хитлер је преговоре прекинуо.“

Рибентропов службеник за везу, амбасадор Хевел, у разговору са Гиншеом изразио је своје изузетно неслагање са прекидом преговора у Стокхолму. Како је тада рекао, рат на истоку је ушао у фазу у којој је мир са западним силама постајао неопходан.

„Шта Фирер више чека? Мора да донесе одлуку, да нађе излаз“, прокоментарисао је Хевел.

Хитлерова идеја о излазу заснивала се на сукобу између западних сила и Совјетског савеза. На својим војним

конференцијама, уместо завршне речи, умео је да каже: „Господо, показаће се да сам био у праву!“

По Гиншеовом сведочењу, Хитлер је Битку за Балц планирао за крај 1944. године, како би западне силе изманипулисао у правцу засебног примирја. Током офанзиве у јануару 1945. године, Хитлер је својим ађутантима најавио:

„Показаћу оним Енглеzима да мир са Немачком може да се потпише само са мном, без мене никако!“

Када је офанзива пропала и када је Врховна команда немачких војних снага морала да премести Шесту СС оклопну дивизију на Источни фронт, Хитлер је отворено признао да се план о засебном примирју са западним савезницима изјаловио.

Идеја, међутим, није сасвим одбачена. Овде можемо да се, као једног од многих догађаја, присетимо Химлерове понуде Ајзенхауеру „да би СС и оружане снаге биле вољне да наставе рат против Русије ако би Англо-Американци са нама потписали примирје... Слажем се са тим да се објави победа западних сила. Ако би ми оставили оружје, још увек бих могао да успем.“²⁹

Сасвим је јасно да су и контакт које је обергрупенфирер СС-а Карл Волф, некадашњи руководилац Химлеровог личног особља, успоставио крајем рата са Аленом Далсом у Италији, планирани са Хитлеровим одобрењем. У дневницима Мартина Бормана, чију копију поседујем, наводи се да је Хитлер примио СС-обергрупенфирера Карла Волфа 6. фебруара 1945. године.

Гинше је, такође, посведочио да је током последњих недеља у разговорима са Албертом Шпером, Хитлер неколико пута наглашавао да ће бити неопходно успо-

29 Феликс Керстен, *Мемоари 1940-1945*, Лондон, 1956.

ставити старе везе између немачких индустријалаца и њихових британских и америчких колега. Хитлер је то прокоментарисао овако:

„Отварање Источног фронта ће неминовно довести до војног споразума између Немачке, Енглеске и Америке, који би био уперен против опасности коју представља болшевизам; индустријалци ће у овом савезу морати да одиграју кључну улогу.“

Ову Гиншеову изјаву сматрам сасвим веродостојном, с обзиром на то да поседујем копију поруке коју је Алберт Шпер, 23. априла 1945. године, послао државном секретару Карл-Херману Франку у Праг:

„Данас сам Фиреру предложио да чешки индустријалци одлете у Француску. Он је то одобрио. Авион је спреман. Доносилац ове поруке ће Вам дати детаљне инструкције у вези са авионом. За Вашу информацију, приложена је нота министра Рајха за спољне послове.

П.С. Молим да поруку по читању уништите”.

Природа мисије за коју су били задужени чешки индустријалци може да се наслути из приложеног Рибентроповог писма. Сачувана је само индиго копија без потписа, али се из њеног садржаја види да се ради о документу који је помињао Шпер:

„На предлог министра Рајха Шпера, Фиреру сам предложио да се чешким индустријалцима дозволи да одлете у Француску како би започели преговоре са својим америчким контактима ради заштите Чехословачке од болшевика”.

Гинше даље извештава:

„Хитлер је Рибентропа оптужио да није у довољној мери инсистирао на његовом плану који се односио на потписивање засебног примирја са Енглеском и Америком. Истог дана, Борман је рекао Хитлеру: 'Крајње је време, мој Фиреру, да ви сами остварите контакт са Американцима.'

Хитлер је помирљивим гласом одговорио: 'Ја више немам довољно ауторитета за тако нешто. То мора да уради неко други.'

Ове покушаје вођа Трећег рајха да са Енглеском и Америком склопе политички и војни савез, неки сматрају изузетном политичком далековидошћу Хитлера, Химлера и Рибентропа. Зар они тиме нису, још давне 1945. године, испланирали оно што су Аденауер и Далс спровели тек 1949. и 1954. године? Сличност са Хитлеровим начином размишљања не представља, међутим, нешто што се може носити као медаља, а најмање међу људима који су основали НАТО. Када погледамо Химлерове меморандуме, насловљене на Монтгомерија и Ајзенхауера, или протоколе тајних разговора између немачких и америчких изасланика, примећује се њихова невероватна сличност са пропагандним материјалом Атлантског пакта. У свим тим документима стално се појављује иста формула: потреба да се заустави „комунистичка претња“ и позив на обрачун са Совјетским савезом.

У Гиншеовим документима појављује се још један, до тада необјављен, детаљ: током конференције одржане у јануару и фебруару 1945. године, Мартин Борман је издао наређење да група његових људи тајно пређе у Западну Немачку, уз наређење да се тамо, међутим,

понашају сасвим лојално према америчким окупационим органима како би припремили терен за поновно рођење Националсоцијалистичке партије.

Један од присутних на конференцији чуо је следећу Борманову примедбу: „Наш спас је на Западу. Само тамо ћемо моћи нашу Партију да одржимо у животу. Слоган „Борба против комунизма“ представљаће гаранцију њеног опстанка...“ Током послератних година, исте речи бесрамно су користиле и неке од западнонемачких присталица НАТО пакта.

Чак и када су се совјетски војници пробили до самих обода Берлина, Хитлер је и даље инсистирао на свом уверењу: „Ако овде победим непријатеља и задржим капитал, Енглези и Американци би могли да се понадају да ће у неком тренутку успети да се, заједно са нацистичком Немачком, одупру опасности... У том случају, непријатељ би могао да помисли да је само једна особа у стању да заустави бољшевичког колоса, и да сам то ја, заједно са Партијом и садашњом немачком државом.“ Гебелс, министар за пропаганду, потхрањивао је ову наду: „И сами наши противници се слажу да је коалиција зрела за распад. Помињу Трећи светски рат и сличне ствари. У англоамеричкој штампи, Трећи светски рат постао је већ сасвим прихваћен термин.“³⁰

Хитлер, Гебелс и Рибентроп живели су у свету илузија. Хиљаду деветсто педесет четврта година била је далеко. Те, 1945. године, реакција западних сила на планове о антисовјетском споразуму са Немачком била је, разумљиво, сасвим другачија него у време Аденауера. Рат

30 Цитати са војних конференција одржаних 25. априла 1945. године који су по први пут објављени у Шпиглу, бр. 3, 1966. године.

је још увек трајао, граница између супротстављених коалиција је била јасно дефинисана, а свету је било сасвим јасно да је прави непријатељ у ствари Хитлер. Са друге стране, Сједињене Државе не би могле да имају никакву корист од савезника који је у озбиљном стању банкротства.